

maatschappijkunde CSE GL en TL

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Aanleveren scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit VO.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit VO van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommiteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommiteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB1 *T.a.v. de status van het correctievoorschrift:*

Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.

NB2 *T.a.v. het verkeer tussen examinerator en gecommiteerde (eerste en tweede corrector):*

Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht. Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten. Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht. Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 *T.a.v. aanvullingen op het correctievoorschrift:*

Er zijn twee redenen voor een aanvulling op het correctievoorschrift: verduidelijking en een fout.

Verduidelijking

Het correctievoorschrift is vóór de afname opgesteld. Na de afname blijkt pas welke antwoorden kandidaten geven. Vragen en reacties die via het Examenloket bij de Toets- en Examenlijn binnenkomen, kunnen duidelijk maken dat het correctievoorschrift niet voldoende recht doet aan door kandidaten gegeven antwoorden. Een aanvulling op het correctievoorschrift kan dan alsnog duidelijkheid bieden.

Een fout

Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een fout bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift.

Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt door middel van een mailing vanuit Examenblad.nl bekendgemaakt. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

- Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.
en/of
- Als de aanvulling niet is verwerkt in de naar Cito gezonden Wolf-scores, voert Cito dezelfde wijziging door die de correctoren op de verzamelstaat doorvoeren.

Dit laatste gebeurt alleen als de aanvulling luidt dat voor een vraag alle scorepunten moeten worden toegekend.

Als een onvolkomenheid op een dusdanig laat tijdstip geconstateerd wordt dat een aanvulling op het correctievoorschrift ook voor de tweede corrector te laat komt, houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen zijn geen vakspecifieke regels vastgesteld.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

Criminaliteit en rechtsstaat

1 C

2 D

3 A

4 maximumscore 3

Voorbeeld van een juist antwoord:

- Een voorbeeld van een HALT-afdoening is een leeropdracht/leerstraf /werkopdracht/werkstraf 1
- Dit heeft een preventieve werking, omdat (een van de volgende): 1
 - als jongeren weten dat ze een leeropdracht/leerstraf/werkopdracht/werkstraf kunnen krijgen, dan zullen ze zich minder snel schuldig maken aan een strafbaar feit.
 - met een leeropdracht/leerstraf/werkopdracht/werkstraf geprobeerd wordt om te voorkomen dat jongeren doorgaan met hun strafbare gedrag / om te voorkomen dat het gedrag van jongeren van kwaad tot erger wordt.
 - (de bedoeling van de leeropdracht/leerstraf/werkopdracht/werkstraf is dat) jongeren door middel van de leeropdracht/leerstraf/werkopdracht/werkstraf leren dat hun strafbare gedrag niet goed is en zij het in het vervolg niet meer doen.
- Dit heeft een repressieve werking, omdat jongeren met een leeropdracht/leerstraf/werkopdracht/werkstraf wel gestraft worden voor hun daad 1

Opmerking

Wanneer als voorbeeld een concreet voorbeeld van een HALT-afdoening is genoemd (bijvoorbeeld het schoonmaken van muren die vol met graffiti zitten) mag dit ook goed gerekend worden.

5 maximumscore 2

- 1 Joyriding staat in b / de Wegenverkeerswet.
- 2 Openbare dronkenschap staat in d / het Wetboek van Strafrecht.
- 3 Rijden onder invloed staat in b / de Wegenverkeerswet.
- 4 Xtc-productie staat in a / de Opiumwet.

indien vier antwoorden juist 2
indien drie of twee antwoorden juist 1
indien minder dan twee antwoorden juist 0

Vraag	Antwoord	Scores
6	maximumscore 2	
	• Verklaring: de samenleving wordt steeds anoniemer / een gebrek aan sociale controle,	1
	• want als het makkelijker is om je als crimineel te verbergen in de stad betekent dat dat er in de stad sprake is van meer anonimiteit / dat er in de stad minder sociale controle is dan op het platteland	1
	of	
	• Verklaring: er is een verband tussen criminaliteit en het ongestraft laten van delicten / tussen criminaliteit en de pak- en straffkans,	1
	• want als het makkelijker is om je als crimineel te verbergen in de stad betekent dat dat de pakkans (en straffkans) in steden kleiner is dan op het platteland	1
7	maximumscore 1 de Hoge Raad	
8	C	
9	maximumscore 2	
	1 = juist	
	2 = juist	
	3 = onjuist	
	4 = juist	
	indien vier antwoorden goed	2
	indien drie of twee antwoorden goed	1
	indien minder dan twee antwoorden goed	0
10	maximumscore 1 (uit de waarde) veiligheid	
	<i>Opmerking</i>	
	<i>Geen scorepunt toekennen voor een omschrijving van de waarde of een formulering als een norm/rechtsregel.</i>	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

11 maximumscore 2

- In deze zaak botsen het recht op gelijke behandeling en vrijheid van godsdienst met elkaar, 1
- want uit tekst 7 blijkt (voorbeeld van een juist antwoord): 1
 dat de eigenaar van het tuincentrum de homoseksuele stagiair weigerde op basis van zijn geloofsovertuiging en de rechter de eigenaar van het tuincentrum veroordeelde omdat hij de stagiair weigerde op basis van het uitleven van zijn geaardheid (en de stagiair dus niet gelijk behandelde/discrimineerde op basis van het uitleven van zijn geaardheid).

Opmerking

Het grondrecht 'vrijheid van meningsuiting' mag niet goed gerekend worden.

12 maximumscore 1

De eigenaar moet 800 euro boete betalen en als hij zich (binnen een proeftijd) opnieuw schuldig maakt aan een (soortgelijk) delict/discriminatie, moet hij alsnog de 800 euro voorwaardelijke boete betalen (naast een eventuele nieuwe boete).

Opmerking

Een antwoord waarin staat dat de boete aan het slachtoffer betaald moet worden, mag niet goed gerekend worden.

13 B

Politiek en beleid

14 C

15 A

16 C

17 A

18 A

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

19 maximumscore 3

- Als partijen in de regering zitten, kunnen ze niet precies doen wat ze voor de verkiezingen zeiden te willen doen, want de regering moet (bij voorkeur) de steun van de meerderheid in de Tweede Kamer hebben. Geen enkele partij heeft (in zijn eentje) de meerderheid en kan dus alleen regeren. Daarom proberen partijen na de verkiezingen samen tot die meerderheid in de Tweede Kamer te komen en een meerderheidskabinet te vormen 1
- Als partijen samen gaan regeren stellen ze samen een regeerakkoord op waarin staat wat ze de komende vier jaar / regeerperiode willen doen 1
- Om tot zo'n gezamenlijk regeerakkoord te komen, waar de/alle partijen het mee eens zijn, moeten ze compromissen sluiten. Dat betekent dat de partijen tot afspraken/overeenkomsten moeten komen, waarbij de partijen allemaal/allebei niet altijd/volledig hun zin krijgen, maar (geregeld) wat zullen moeten toegeven 1

20 C

21 C

22 maximumscore 2

bij (1) en (2): GroenLinks en de PvdA (De volgorde maakt niet uit.)

bij (3) en (4): CDA en D66 (De volgorde maakt niet uit.)

- indien vier partijen op de juiste plaats 2
- indien drie of twee partijen op de juiste plaats 1
- indien minder dan twee partijen op de juiste plaats 0

23 A

24 maximumscore 2

- het recht van initiatief 1
- het recht van motie 1

Ook goed rekenen: het recht om een debat aan te vragen

Vraag	Antwoord	Scores
25	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="280 248 1321 315">• Kenmerk: Een belangengroep oefent druk uit op de politieke besluitvorming / probeert de politieke besluitvorming te beïnvloeden 	1
	<ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="280 322 1321 479">• De bewonersgroep voldoet daaraan, want uit tekst 13 blijkt dat de groep een brief heeft geschreven aan de gemeenteraad van Den Haag waarin zij de gemeenteraad vraagt actie te ondernemen (om de windturbine te verwijderen/verplaatsen) 	1
26	maximumscore 2	
	1 = juist	
	2 = onjuist	
	3 = onjuist	
	4 = juist	
	indien vier antwoorden goed	2
	indien drie of twee antwoorden goed	1
	indien minder dan twee antwoorden goed	0
27	B	

Analyse maatschappelijk vraagstuk: cybercrime

28 C

Vraag	Antwoord	Scores
29	<p>maximumscore 4</p> <p>Kenmerk: Het gaat om een probleem dat door gezamenlijke actie of door de politiek kan worden opgelost.</p> <p>Dit blijkt uit tekst 1, want (één van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none"> – de overheid/politiek heeft (mede) het initiatief genomen tot de campagne Alert Online die als doel heeft de bewustwording en kennis van burgers (en bedrijven) over cybercrime te vergroten / veilig gedrag op internet te stimuleren. (Dit is een manier waarop de overheid/politiek cybercrime probeert aan te pakken / op te lossen.) – de campagne Alert Online is een gezamenlijk initiatief van overheid, bedrijfsleven en onderwijs / tweehonderd partijen die zich inzetten (om de bewustwording en kennis over cybercrime en digitaal veilig gedrag te stimuleren). <p>Kenmerk: Het vraagstuk krijgt de aandacht van de media.</p> <p>Dit blijkt uit tekst 2, want het programma Opgelicht?! Cybercrime besteedt drie speciale afleveringen aan cybercrime.</p> <p>Ook goed rekenen: Dit blijkt uit tekst 1, want aan het onderwerp cybercrime wordt aandacht besteed op het internet / de website van de rijksoverheid.</p>	
	per juist kenmerk	1
	per juiste bijpassende tekstverwijzing met uitleg	1
30	D	
31	B	
32	C	
33	<p>maximumscore 1</p> <p>De informatieve functie, want in tekst 4 staat dat Alert Online als doel heeft om de kennis over online veiligheid te vergroten. (r. 8-9)</p> <p><i>Opmerking</i></p> <p><i>Alleen een scorepunt toekennen voor de juiste functie met een uitleg waaruit blijkt dat Alert Online als functie/doel heeft om informatie/kennis aan mensen te geven.</i></p>	
34	<p>maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • a past bij 1 / de agendatheorie • b past bij 4 / de theorie van de selectieve perceptie 	<p>1</p> <p>1</p>
35	B	

Vraag	Antwoord	Scores
36	C	
37	maximumscore 3	
	<ul style="list-style-type: none"> • In tekst 5 is sprake van scheiding van feiten en meningen, want (één van de volgende): <ul style="list-style-type: none"> – in tekst 5 staat geen eigen mening van de journalist. – in tekst 5 zijn meningen duidelijk aangegeven doordat de schrijver werkt met aanhalingstekens of bijvoorbeeld door het gebruik van het woord volgens. 	1
	Twee andere criteria:	
	<ul style="list-style-type: none"> • toepassen van hoor en wederhoor 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • controleren van feiten aan de hand van andere bronnen 	1
38	B	
39	B	
40	maximumscore 3	
	<ul style="list-style-type: none"> • Het dilemma tussen (de belangen van) rechtshandhaving en rechtsbescherming, 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • want in tekst 6 staat dat de (uitgebreide) opsporingsbevoegdheden nodig zijn om burgers en bedrijven te beschermen tegen cybercriminaliteit (r. 9-10) 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • maar ook dat we niet te losjes moeten omgaan met grondrechten zoals het briefgeheim (r. 13-14) 	1
41	maximumscore 1	
	<p>Het wetsvoorstel gaat naar de Eerste Kamer. / Het wetsvoorstel wordt besproken in de Eerste Kamer. / De Eerste Kamer moet beslissen over het wetsvoorstel.</p>	

5 Aanleveren scores

Verwerk de scores van de alfabetisch eerste vijf kandidaten per examinator in de applicatie Wolf. Accordeer deze gegevens voor Cito uiterlijk op 29 mei. Meteen aansluitend op deze datum start Cito met de analyse van de examens.

Ook na 29 mei kunt u nog tot en met 12 juni gegevens voor Cito accorderen. Deze gegevens worden niet meer meegenomen in hierboven genoemde analyses, maar worden wel meegenomen bij het genereren van de groepsrapportage.

Na accordering voor Cito kunt u in de webbased versie van Wolf de gegevens nog wijzigen om ze vervolgens vrij te geven voor het overleg met de externe corrector. Deze optie is relevant als u Wolf ook gebruikt voor uitwisseling van de gegevens met de externe corrector.

tweede tijdvak

Ook in het tweede tijdvak wordt de normering mede gebaseerd op door kandidaten behaalde scores. Wissel te zijner tijd ook voor al uw tweede-tijdvak-kandidaten de scores uit met Cito via Wolf. Dit geldt **niet** voor de aangewezen vakken.

6 Bronvermeldingen

tekst 1	naar: www.telegraaf.nl van 7 februari 2017
tekst 2	naar: www.rtvoost.nl van 27 augustus 2016
tekst 3	gebaseerd op onder andere www.nos.nl/2090058-meeste-slachtoffers-criminaliteit-in-amsterdam-minste-in-emmen.html van 1 maart 2016
tekst 4	naar: www.nrc.nl van 2 november 2016
tekst 5	naar: www.twitter.com van 6 oktober 2016
tekst 6	naar: www.deingenieur.nl van 2 juni 2016
tekst 7	naar: www.volkskrant.nl van 25 april 2016
tekst 8	naar: www.sgp.nl , geraadpleegd 1 maart 2017
tekst 9	naar: www.europa-nu.nl van 25 april 2017
tabel 1	naar: www.parlement.com
tekst 10	naar: www.tweedekamer.nl van 28 maart 2017
tekst 11	naar: www.metronieuws.nl van 22 februari 2017
tekst 13	naar: www.windturbinevlietzone.nl van 27 maart 2017
bijlage	
tekst 1	naar: www.rijksoverheid.nl van 3 oktober 2016
tekst 2	naar: www.npo.nl van 13 december 2016
tekst 3	naar: Hypothese van december 2015
tekst 4	naar: www.alertonline.nl van 1 maart 2017
tabel 1	bron: CBS / veiligheidsmonitor (opvolger van de Politie-monitor)
tekst 5	naar: www.nos.nl van 11 februari 2016
tekst 6	naar: www.tweedekamer.nl van 13 december 2016